

# نفت

## س می تواند روی خوش دموکراسی را ببیند؟

نیویورک تایمز، پیام آمریکا پس از این انتخابات واضح بوده است: آمریکا نامزد اپوزیسیون را برنده انتخابات یکشنبه گذشته می داند و پیروزی مادورو را رد می کند. دولت آمریکا هنوز هیچ شواهدی برای حمایت از ادعای خود مبنی بر پیروزی گونزالس ارائه نکرده و نیویورک تایمز هم این ادعاها را تایید نکرده است. اظهارات آمریکا می تواند محکومیت کشورهای بین المللی را تقویت کند و تلاشی برای هشدار به مادورو باشد تا بداند جهان این ظاهر سازی را قبول نمی کند. اما آیا این موضوع اهمیت دارد؟ گمانه زنی گسترده ای وجود دارد که فشار کشورهای خارجی حداقل در کوتاه مدت بر کنترل قدرت از سوی مادورو تاثیر می گذارد. پس از اعلام نتایج انتخابات، اعتراضاتی در حمایت از گونزالس شکل گرفت و نیروهای امنیتی و حامیان دولت برای مقابله وارد شدند. به گفته دادستان کل ونزوئلا، دست کم ۱۷ نفر کشته شده اند؛ از جمله یک سرباز. نزدیک به ۷۵۰ نفر در تظاهرات دستگیر شده اند. در عین حال، نیمی از اعضای کمپین اپوزیسیون در سفراتی در کاراکاس، پایتخت ونزوئلا پناه گرفته اند تا دستگیر نشوند. ماریا ماچادو در یادداشتی نوشته بود که از ترس جانش در مکانی پنهان شده است. از زمان انتخابات، اوبسیار کم در انتظار عمومی حضور داشته است. مقامات تهدید کرده اند که ماچادو و گونزالس را دستگیر خواهند کرد. تیم آنها جمعه صبح متوجه شدند که افرادی وارد دفتر کل ماچادو شده و آن را تخریب کرده اند. مادورو در واکنش به دولت هایی که از ادعای پیروزی او انتقاد کردند، دستور داد برخی از افراد دیپلماتیک کشور را ترک کنند. جنبش مادورو که ابتدا در دوران هوگو چاوز شروع شد و ۱۱ سال ادامه پیدا کرد، ربع قرن است که کشور را هدایت کرده، قدرت را متمرکز کرده تا کنترل تمام نهادهای دولت و رسانه های خبری را در دست بگیرد.

آمریکا سال ها تلاش کرده تا مادورو را از قدرت برکنار کند. این کشور انتخاب مجدد مادورو در سال ۲۰۱۸ را ساختگی دانست و تحریم های شدیدی را بر صنایع نفتی ونزوئلا و کشورهای دیگر وضع کرد و در سال ۲۰۱۹ از رئیس قوه قضائیه کشور، خوان گویادو حمایت کرد. گویادو در آن زمان خود را رهبر دوران گذار معرفی کرده بود. تمام این اقدامات در برکناری مادورویی تاثیر بودند.

به گزارش نیویورک تایمز در ونزوئلا خیلی ها معتقدند که مادورو



▲ ادموندو گونزالس دیپلمات پیشین و رقیب مادورو در انتخابات ونزوئلا

اجازه رای گیری را داد تا پس از رصلاحت، بازداشت و فراری دادن مخالفان، مشروعیت داخلی و خارجی را به دست آورد و در نتیجه آمریکا تحریم های وضع شده را تعلیق کند. افراد نزدیک به مادورو معتقدند که او باور داشت برنده می شود. از زمانی که نتایج انتخابات در روز یکشنبه احتمال باخت مادورو را بیشتر نشان دادند، هدف و تغییر کرد. تحلیل گران می گویند از بعد از ظهر روز یکشنبه تمام تلاش مادورو، باقی ماندن در قدرت بود؛ با هر هزینه ای که داشته باشد.

اما کمپین اپوزیسیون، رسیدهای تمام دستگاه های رای گیری چاپ شده را جمع آوری کردند. روز پنجشنبه این کمپین اعلام کرد که رسیدهای ۸۱ درصد از ماشین ها را جمع آوری کرده و شمارش آنها نشان می دهد که گونزالس ۶۷ درصد آراء را به دست آورده است. آنها نتایج خود را در اینترنت منتشر کرده اند.

اما چرا مادورو از قدرت کناره گیری نمی کند؟ فرانسیسکو رودریگز، اقتصاددان ونزوئلایی می گوید که هزینه باخت برای مادورو بسیار زیاد بود: ترک قدرت می توانست باعث زندانی شدن او شود. مادورو در آمریکا به قاچاق مواد مخدر محکوم شده که از سوی دادگاه کیفری بین المللی به دلیل جنایت علیه بشریت تحت تعقیب قرار دارد. اما تقلب در انتخابات به این شکل هزینه زیادی را برایش نداد. آمریکا فعلاً تحریم هایی را علیه نفت ونزوئلا وضع کرده که بر اقتصاد این کشور فشار می آورد. او تا همین الان هم حمایت های داخل کشور را از دست داده حتی در میان دهک های کم درآمدی که از هوگو چاوز حمایت کرده بودند. مادورویی دانست که حمایت مالی روسیه، چین و ایران را دارد و هر سه کشور پس از انتخابات پیروزی او را فوراً تبریک گفتند. دولت بایدن احتمالاً نسبت به تحریم های اقتصادی جدید محتاطانه تر عمل می کند که بخشی از آن به این دلیل است که آنها می توانند اقتصاد ونزوئلا را خراب تر کنند و میزان مهاجرت به آمریکا را افزایش دهند؛ موضوعی که هم اکنون برای دموکرات ها پیش از انتخابات نوا میر باعث در دسر شده است.

آمریکا پس از شکست در حمایت از گویادو، بخش بزرگی از اعتبار بین المللی خود را در زمینه توانایی برای همراه کردن کشورها برای برکناری مادورو از دست داده است. برخی از بازیگران سیاسی بین المللی ادعای گویادو برای ریاست جمهوری را غیردموکراتیک خواندند. کشورهایی که می توانستند در مادورو نفوذ داشته باشند،

برزیل، مکزیک و کلمبیا هستند. سه قدرت منطقه ای که در رأس هر کدام رهبران چپ گرا قرار گرفته اند که با رهبر ونزوئلا روابط نسبتاً دوستانه ای داشته اند. هر سه کشور رویکرد نرم تری نسبت به آمریکا داشته اند. آنها تردید خود را نسبت به انتخابات اعلام کردند اما نگفتند که مادورو بازنده است. شاید معتقد بودند که اگر از درگیری با مادورو اجتناب کنند می توانند او را متقاعد کنند نتایج تفکیک آراء را اعلام کند. روز پنجشنبه، سه دولت آمریکای لاتین در بیانیه ای از مقامات انتخاباتی خواستند تا نتایج انتخابات را به تفکیک مراکز رای گیری منتشر کنند و «تعمیل خود را برای حمایت از تلاش برای برقراری گفت وگو» میان حزب حاکم و اپوزیسیون ابراز کردند. آنها در این بیانیه از مادورو انتقاد نکردند. ریکاردو زونینگا، مدیر ارشد نیمکره غربی شورای امنیت ملی کاخ سفید در دولت اوباما می گوید که برزیل و کلمبیا آخرین راه ارتباطی ونزوئلا به جهان دموکراتیک اند. این دو کشور همسایه ونزوئلا هم هستند. زونینگا معتقد است که پس آنها قدرت نفوذ گسترده ای دارند؛ اگر بخواهند از آن استفاده کنند. شاید بتوان در طولانی مدت مادورو را به سمت توافقی برای شریک شدن قدرت با اپوزیسیون سوق داد؛ همانگونه که در دیگر کشورهای خود کاملاً رخ داده است.

آندرس مانوئل اوبرادور، رئیس جمهور مکزیک در کنفرانس های جدید خود به دولت بایدن و دولت های دیگر هشدار داد تا قبل از اعلام شمارش نهایی آراء، از هرگونه تصمیم گیری خودداری کنند. زونینگا می گوید اگر مادورو نتواند شواهد مبنی بر پیروزی اش را نشان دهد، مؤثرترین اقدام این است که او را قویاً محکوم کنند و پیروزی او را به رسمیت نشناسند. به گفته زونینگا، این موضوع می تواند مادورو را در داخل ونزوئلا تضعیف کند و او را به سمت مذاکره سوق دهد.

اما برزیل و کلمبیا ممکن است از این مسیر اجتناب کنند، آنها برای اعمال تحریم های واشنگتن همراه نشوند چون نگرانند کانال های دیپلماتیک شان با ونزوئلا بسته شود. به گفته یکی از مقامات وزارت خارجه آمریکا که گفت وگو در باره روابط دیپلماتیک در حیطه اختیاراتش نیست، دولت لوئیز ایناسیو لولا داسیلوا در برزیل به یک متحد اصلی در رویکرد جامعه جهانی در قبال ونزوئلا تبدیل شده است. به گفته این مقام، از زمانی که رئیس جمهور آمریکا به رهبر برزیل کمک کرد با تهدیدهای داخل برزیل علیه دموکراسی در انتخابات سال ۲۰۲۲ مقابله کند لولا داسیلوا روابط خوبی را با بایدن برقرار کرده است. او همچنین تاکید می کند که لولا در ماه های اخیر از مادورو ناراضی است. دولت لولا داسیلوا در هفته گذشته به کمک ۶ نفر از اعضای کمپین گونزالس-ماچادو که در سفارت آرژانتین در کاراکاس پنهان شده بودند تا بازداشت نشوند، کمک کرد. زمانی که مادورو به آرژانتینی ها دستور داد کشور را ترک کنند، برزیل مسئولیت ساختمان سفارخانه را برعهده گرفت و فوراً پیشنهاد داد که از این ساختمان در برابر دشمنان مادورو محافظت می کند. اما نشانه هایی وجود دارد مبنی بر اینکه لولا در نهایت اقدام مبهیجی را علیه مادورو مثل قطع روابط، انجام نمی دهد. لولا داسیلوا در گفت وگو با شبکه تلویزیونی «گلوبو» برزیلی، مناقشه انتخاباتی را اختلاف فظری پیش پا افتاده برشمرد که می تواند در دادگاه های ونزوئلا حل شود، با اینکه دادگاه های عالی کشور توسط متحدان مادورو اداره می شوند.

رئیس جمهور برزیل گفت: «دعوا در آنجا امری عادی است.» یکی از دیپلمات های ارشد برزیلی که او هم اجازه صحبت درباره مسائل حساس را ندارد به نیویورک تایمز گفته است که دولت او اقدامی فراتر از شمارش کامل آراء بر خواهد داشت. به گفته این دیپلمات هرج و مرج بیشتر در داخل ونزوئلا می تواند به آن سوی مرزها و سمت برزیل سرایت شود. هم اکنون بیش از نیم میلیون نفر از مهاجران ونزوئلایی در برزیل زندگی می کنند. این دیپلمات می گوید لولا واقع گرایانه عمل کرد، چون به نفع کشورش است تا جای ممکن ونزوئلا را امن نگه دارد.

### ▼ طلای سیاه نفرین شده

تبعات نفت خیز شدن کشورها را می توان با بررسی ونزوئلا متوجه شد؛ کشوری که دارای بزرگترین ذخایر نفتی است. از دهه ۳۰ میلادی که نفت در این کشور کشف شد، ونزوئلا در چرخه هیجان انگیز اما خطرناک «شکوفایی و رشد متناوب به همراه دوران رکود» قرار گرفته است. آنچه در ونزوئلا اتفاق می افتد درسی برای دیگر کشورهایی است که منابع غنی دارند. دهه ها ضعف در اداره کشور، ونزوئلایی را که زمانی مرفه ترین کشور آمریکای لاتین بود را به ویرانه اقتصادی و سیاسی تبدیل کرده است.

به گزارش شورای روابط خارجی، تحلیل گران معتقدند کشوری که منابع خود را پس از تشکیل نهادهای دموکراتیک پایدار کشف می کند بهتر می تواند از نفرین منابع خود جلوگیری کند. مثلاً نهادهای قوی در نروژ به این کشور کمک کردند تا از سال های ۱۹۶۰، از رشد اقتصادی باثبات لذت ببرد؛ زمانی که ذخایر وسیع نفتی در دریای شمال کشف شدند. سال ۲۰۲۴، ۲۰ مقامات کشور پیش بینی می کنند که صنعت نفت ۲۰ درصد از تولید ناخالص داخلی نروژ خواهد بود. دموکراسی های قوی با رسانه و قوه قضائیه مستقل، به حذف مشکلات سنتی کشورهای نفت خیز یا مسئول دانستن دولت و شرکت های تولید انرژی کمک می کند. اگر کشوری پیش از توسعه زیرساخت ها به نفت یا دیگر منابع دست پیدا کند، خیلی سخت تر می تواند از نفرین شدگی نجات پیدا کند. با این حال اقداماتی وجود دارد که کشورهای کم درآمد و در حال توسعه می توانند استفاده کنند. به گفته جفری سکس، کارشناس توسعه اقتصادی در دانشگاه کلمبیا، مثلاً هدف فراگیر دولت باید استفاده از درآمدهای نفتی به طور مسئولیت پذیرانه ای باشد تا به نفع عموم مردم باشد و به عنوان پلتفرمی برای سرمایه گذاری خصوصی و رشد طولانی مدت عمل کند. این اقدام از نظر مالی با سرمایه گذاری های گسترده در دارایی های بین المللی یا از نظر فیزیکی با ساخت زیرساخت ها و آموزش کارگران امکان پذیر است. به گفته سکس، شفافیت در تمام این موارد موضوعی حیاتی است.



### ادامه از صفحه اول

آیناش پالیوال، کارشناس امور استراتژیک آسیای جنوبی پیش از انتخابات اعلام کرد: «حسینه یک ویژگی قدرتمند به عنوان سیاستمدار دارد و آن نظامی کردن آسیب های روحی روانی است.» پدر حسینه، بنیانگذار بنگلادش مستقل در سال ۱۹۷۱ بود که توانست با کمک هند پاکستان را شکست دهد.

پس از ترور، شیخ حسینه سال ها در تبعید زندگی کرد و نظامیان در دهه ۸۰ میلادی او را دانما در حصر خانگی قرار می دادند تا اینکه توانست در انتخابات سراسری ۱۹۹۶ برای اولین بار به نخست وزیر برسد. پس از آن، دهه ها چالش بر سر قدرت بین حسینه و نخست وزیر پیشین، خالد ضیا، نخست وزیر سابق و رئیس حزب ملی گرای بنگلادش که هم اکنون در حصر خانگی قرار دارد، افزایش پیدا کرد. این دو زن به طور متناوب سال ها هدایت کشور را با رقابتی کینه توزانه تا قطعی سازی سیاست برعهده داشتند. حسینه که خود را میانه رو و سکولار خطاب می کرد، اغلب حزب ملی گرای بنگلادش را به میدان دادن به تندروها متهم می کرد اما در مقابل حزب خالد ضیا ادعا می کند که حزب عوامی لیگ حسینه برای ماندن در قدرت از تاکتیک های سرکوب گرایانه استفاده می کند.

اعتراضات اخیر بنگلادش را دانشجویان این کشور در اعتراض به سهمیه بندی مشاغل دولتی آغاز کردند. این مشاغل به طور نامتناوبی در اختیار بازماندگان جنگ استقلال ۱۹۷۱ قرار می گرفتند. به رغم لغو این سهمیه بندی از سوی دادگاه عالی، اعتراضات و سرکوب شدید معترضان ادامه پیدا کرد. در روزهای آخر هفته گذشته، معترضان از مردم دعوت به ناظرمانی مدنی کردند؛ مردم را تشویق کردند مالیات ها و قبض های آب و برق را نپردازند و روز کار یکشنبه در محل کار حاضر نشوند. شرکت ها، بانک ها و کارخانه ها باز شدند اما ساکنان داکا و دیگر شهرها از آنجایی که اکثر وسایل حمل و نقل عمومی به دلیل ترس از خشونت متوقف شده بودند، نتوانستند به محل کار خود برسند. آژانس فرانس پرس تعداد مرگومیر در روز یکشنبه را ۹۴ نفر اعلام کرد. اینترنت و موبایل به مدت چندین ساعت در طول شب قطع شده بود و شهروندان به روزنامه گاردین از درگیری و شنیده شدن صدای گلوله گفته بودند. جنبش ضد دولتی در بنگلادش افراد بسیاری از جمعیت ۱۷۰ میلیونی این کشور را به خود جلب کرد که بازیگران، موسیقی دانان و ترانه سرایان را هم در برمی گرفت. زمانی که معترضان به یک پایگاه پلیس حمله کردند، ۱۲ مامور پلیس کشته شدند. تصاویری از پلیس و برخی از حامیان حزب حاکم منتشر شده که به سمت معترضان شلیک می کنند. پلیس از گاز اشک آور و گلوله های ساجمه ای هم استفاده کرده است. به گزارش بی بی سی تعداد کل تلفات از زمان شروع جنبش اعتراضی در ماه جولای به ۲۸۰ نفر رسیده است. طبق گزارش هازندیک به ۱۰ هزار نفر در مقابله با نیروهای امنیتی طی دو هفته گذشته، بازداشت شده اند که شامل حامیان اپوزیسیون و دانشجویان می شود. شاهدان عینی همچنین گزارش دادند که در جریان ناآرامی ها در شهر مونسئی گنج، دو کارگر ساختمانی بر اثر انفجار بمب کشته شده و ۳۰ نفر دیگر نیز زخمی شدند. رسانه های بنگلادشی می گویند اکثر افراد کشته شده در اعتراضات ماه گذشته بر اثر شلیک گلوله از سوی پلیس بوده است. اما دولت بنگلادش می گوید پلیس فقط برای دفاع از خود و محافظت از اموال دولتی شلیک کرده است. پسر شیخ حسینه نیز از نیروهای امنیتی خواسته است که مانع از به قدرت رسیدن هر دولت غیرمنتخب شود. حسینه در مصاحبه های خود معترضان را تروریست معرفی کرده بود و وزیر دادگستری بنگلادش نیز در خواست استعفاي نخست وزیر را امری ناعادلانه می دانست.

ژنرال وقرالزمان در نشست با خبرنگاران اعلام کرد که کنترل کشور را در آنچه «زمانی بحرانی برای کشور» خواند، به دست گرفته است و دولت گذار را تشکیل خواهد داد: «من مسئولیت کشور را برعهده می گیرم و ما پیش رئیس جمهور خواهیم رفت و از او می خواهیم دولت گذار را برای هدایت کشور تشکیل دهد.» گروه های حقوق بشری دولت حسینه را متهم کردند که از نهادهای دولتی برای ماندن در قدرت و حذف مخالفان سوءاستفاده می کند که به عنوان نمونه می توان به کشتار ارفقنائی کشتگران اپوزیسیون اشاره کرد. در نشست که در مقر فرماندهی ارتش برگزار شد، ژنرال ارتش وعده داد مرگ و میر معترضان را مورد بررسی قرار خواهد داد. بیشتر شیخ حسینه پیشنهاد گفت وگویی بدون شرطی را با رهبران اعتراضات دانشجویی مطرح و اعلام کرده بود که می خواهد خشونت به پایان برسد. حسینه گفت: «من می خواهم با دانشجویان به ختم آمدن جنبش بشینم و به حرف هایشان گوش دهم. من هیچ نوع درگیری نمی خواهم.» اما معترضان پیشنهاد او را رد کردند. ماه گذشته پس از آتش گرفتن چندین پایگاه پلیس و ساختمان های دولتی، شیخ حسینه از ارتش خواست تا نظم را به کشور برگرداند.

ژنرال وقرالزمان اعلام کرد: «ارتش بنگلادش همیشه در کنار مردم مانده و در جهت منافع مردم و نیاز به تشکیل دولت در کنار مردم باقی خواهد ماند.»